

UNIVERSITETET I OSLO
DET UTDANNINGSVITENSKAPELIGE FAKULTET
Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling

Nordiskdidaktikk (MA)

Språkdidaktiske emner

V-2010

Språkdidaktikk I (NDID 4010; 10 sp.): Skolespråklige normer og undervisningsrelevant språkbruksvariasjon

Språkdidaktikk II (NDID 4020; 10 sp.): Skriftlige og muntlige tekster i klasserommet

Språkdidaktikk III (NDID 4030; 20 sp.) = **Språkdidaktikk I + II**

Undervisninga finner sted fra og med uke 3

Lærere:

Frøydis Hertzberg

Kontor: rom 373 i østfløya av Fysikkbygget

Telefon: 22 85 50 46 / 913 58 780 (mobil)

Telefaks: 22 85 44 09

E-post: froydis.hertzberg@ils.uio.no

og

Geirr Wiggen (kontaktperson og undervisningsansvarlig)

Kontor: rom 372 i østfløya av Fysikkbygget

Telefon: 22 85 50 31

Telefaks: 22 85 44 09

E-post: geirr.wiggen@ils.uio.no

Treffetid: Etter avtale

Innledende merknad

Nedafor er det oversyn over undervisningsgangen og de aktuelle pensumtekstene.

Undervisninga:

Undervisningstimene for Språkdidaktikk I og Språkdidaktikk II er lagt i flukt med hverandre (tirsdager kl. 1015-1200 og kl. 1215-1400, i realiteten kl. 1015-1145 og kl. 1215-1345, med høve til (felles) matpause mellom de to øktene (kl. 1145-1215)). Det har tidligere vist seg å være faglig og sosialt gunstig. Slik kan de også følges med størst mulig gjensidig sammenheng og opplysning for de studentene som velger MA-emnet Språkdidaktikk III (= Språkdidaktikk I + Språkdidaktikk II; 20 sp.).

Pensumtekstene:

De fleste pensumtekstene foreligger i kompendier fra UniPub, som kan kjøpes i UniPubs kompendieutsalg i bokhandelen på Blindern (Akademika). Større utdrag av bøker må derimot leses i de bøkene de er deler av. Hvilke tekster det gjelder, gjør faglærerne greie for på orienteringsmøtet 19. januar.

Eksamensformer:

Studenter som velger bare ett av emnene Språkdidaktikk I (10 sp.) / Språkdidaktikk II (10 sp.), blir prøvd i uke 22 eller 23 med en muntlig eksamen på 20-25 minutter.

Studenter som velger Språkdidaktikk III (= Språkdidaktikk I + Språkdidaktikk II; 20 sp.), kan velge om de vil prøves med en muntlig eksamen på ca. 45 minutter, eller om de vil holde en prøveforelesning av samme lengde over et oppgitt emne med ankerfeste i pensum, som de får 14 dager på å forberede. Også disse eksamenene finner sted i uke 22 eller 23.

Språkdidaktikk I: Skolespråklige normer og undervisningsrelevant språkbruksvariasjon (NDID 4010/NDID 4030; 10 sp.)

Tid: Alle tirsdager uke 3-19 kl. 1015-1200, unntatt uke 13 og 14,
+ tirsdagane 19.1., 27.4., 4.5. og 11.5. kl. 1215-1400

Sted: Grupperom 1, Georg Sverdrups hus (GS)

Lærer: Geirr Wiggen

Undervisningsplan V-2010:

Dato	Tid	Sted	Emne	Pensumtekst-referanse
19. jan.	1015-1200	Gr. 1 GS	Om fagdidaktikk og fagdidaktikk-kursa	—
19. jan.	1215-1400	Gr. 1 GS	Talespråket: regler, normer og bruk i Norge	tekst 1
26. jan.	1015-1200	Gr. 1 GS	Talespråket: regler, normer og bruk i Norge	tekst 1
2. febr.	1015-1200	Gr. 1 GS	Talespråket: regler, normer og bruk i Norge	tekst 1
9. febr.	1015-1200	Gr. 1 GS	Talespråket: regler, normer og bruk i Norge	tekst 1
16. febr.	1015-1200	Gr. 1 GS	Talespråket: regler, normer og bruk i Norge og Norden	Tekst 1-3
23. febr.	1015-1200	Gr. 1 GS	Språk og kjønn/identitet/holdninger	tekst nr. 4-9
2. mars	1015-1200	Gr. 1 GS	Språk og kjønn/identitet/holdninger	tekst nr. 4-9
9. mars	1015-1200	Gr. 1 GS	Individuell språkutvikling: teorier	—
16. mars	1015-1200	Gr. 1 GS	Individuell språkutvikling: fonologisk normalutvikling	tekst 10
23. mars	1015-1200	Gr. 1 GS	Individuell språkutvikling: fonologisk normalutvikling	tekst 10
30. mars			INGEN UNDERVISNING	
6. april			INGEN UNDERVISNING	
13. april	1015-1200	Gr. 1 GS	Individuell språkutvikling: avvikende fonol. utvikling	tekst 11
20. april	1015-1200	Gr. 1 GS	Ungdomsspråk	tekst 12-13
27. april	1015-1200	Gr. 1 GS	Utvikling av lese- og skriveferdigheter i Norden Skriftspråket: regler, normer og bruk	tekst 14 tekst 15-24
27. april	1215-1400	Gr. 1 GS	Skriftspråket: regler, normer og bruk	—
4. mai	1015-1200	Gr. 1 GS	Skriftspråket: regler, normer og bruk	tekst 15-24
4. mai	1215-1400	Gr. 1 GS	Skriftspråket: regler, normer og bruk	—
11. mai	1015-1200	Gr. 1 GS	Skriftspråket: regler, normer og bruk	tekst 15-24
11. mai	1215-1400	Gr. 1 GS	Skriftspråket: regler, normer og bruk	—

Pensum:

I: Talemålsnormer

- i norsk skole:

1. Jahr, Ernst Håkon: *Talemålet i skolen*, 63-378. Oslo: Novus forlag 1984.

- i nordiske skoler:

2. Ammon, Ulrich & Jenny Cheshire (red.): *Sociolinguistica 3: Dialekt und Schule in den europäischen Ländern/Dialect and School in the European Countries /Dialecte et École dans les Pays Européens*, 21-28, 35-41, 75-84 & 143-151. Tübingen: Max Niemeyer Verlag 1989.

II: Utdanningsrelevant talespråkleg bruksvariasjon:

- i det nordiske språkfellesskapet:

3. Wiggen, Geirr: Det nordiske språkfellesskapet: språksosiologiske vilkår og framtidsutsikter. *Språk i Norden 1998*, 120-164. Oslo: Novus forlag 1998.

- språk og kjønn:

4. Klann-Delius, Gisela: Gender and Language. I Ammon, Ulrich et al. (eds): *Sociolinguistics: An International Handbook of the Science of Language and Society*, 2nd edition, Vol. 2, 1564-1581. Berlin, New York: Walter de Gruyter 2005.

- språk og identitet:

5. Tabouret-Keller, Andrée: Language and Identity. I Coulmas, Florian (ed.): *The Handbook of Sociolinguistics*, 315-326. London: Blackwell 1997.
6. Heller, Monica: Language and Identity. I Ammon, Ulrich et al. (eds): *Sociolinguistics: An International Handbook of the Science of Language and Society*, 2nd edition, Vol. 2, 1582-1586. Berlin, New York: Walter de Gruyter 2005.
7. Svendsen, Bente Ailin: Flerspråklig identitet. I *Nordand 1* (2006): 2, 33-55.

- språk og holdninger:

8. Vandermeeren, Sonja: Research on Language Attitudes. I Ammon, Ulrich et al. (eds): *Sociolinguistics: An International Handbook of the Science of Language and Society*, 2nd edition, Vol. 2, 1318-1332. Berlin, New York: Walter de Gruyter 2005.
9. Bourhis, Richard Y. & Anne Maass: Linguistic Prejudice and Stereotypes. I Ammon, Ulrich et al. (eds): *Sociolinguistics: An International Handbook of the Science of Language and Society*, 2nd edition, Vol. 2, 1587-1601. Berlin, New York: Walter de Gruyter 2005.

- Normal og avvikende fonologiske utvikling hos barn:

10. Simonsen, Hanne Gram: Fonologiske hierarkier og barns språktilegnelse. I B. Fossetøl (red.): *Fruktene fra et forskerseminar i språkvitenskap og filologi* [= *Norskkrift* nr. 52], 87-101. Oslo: INSL, Univ. i Oslo 1987.
11. Magnusson, Eva: Språkstörda barns fonologi. I K. Naucmér & E. Magnusson (red.): *Språket i skrift — om normal och försenad utveckling av tal och skrift* [= *Praktisk lingvistik* 10], 11-26. Lund: Institutionen för lingvistik, Lunds universitet 1985.

- Ungdomsspråklige særtrekk:

12. Olsen, Irene Løstegaard: Forskningsstatus. I *ibid.*: "Skikkelig bondeknøl?" *En studie av ungdomsspråk i et spredtbygd kystsamfunn*, 11-43. [Oslo:] Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling, Universitetet i Oslo 2006.
13. Eriksson, Mats: Berättelser som självrepresentation och presentation av andra. I *ibid.*: *Ungdomars berättande*, kap. 9 (s. 199-231). Uppsala 1997.

III: Skriftspråksnormer

- Utviklinga av skriftspråklige normer og allmenn lese- og skriveferdighet i Norden:

14. Wiggen, Geirr: A sociolinguistic profile of the Nordic languages in the 19th century. I Bandle, Oskar et al. (ed.): *The Nordic Languages. An International Handbook of the History of the North Germanic Languages*, Vol. 2, 1523-1538. Berlin, New York: Walter de Gruyter 2005.

- Norsk status:

15. Vannebo, Kjell Ivar: Om rettskrivinga i bokmål — en rapport fra normeringsfronten. I Omdal, Helge og Rune Røsstad (red.): *Krefter og motkrefter i språknormeringa. Om språknormer i teori og praksis* [= Forskningsserien nr. 33. Høgskolen i Agder, Kristiansand], 285-294. Kristiansand: HøyskoleForlaget 2003.
16. Vikør, Lars S.: Statleg og privat normering i nynorsk. I Omdal, Helge og Rune Røsstad (red.): *Krefter og motkrefter i språknormeringa. Om språknormer i teori og praksis* [= Forskningsserien nr. 33. Høgskolen i Agder, Kristiansand], 295-305. Kristiansand: HøyskoleForlaget 2003.

IV: Utdanningsrelevant skriftspråklig bruksvariasjon:

- Nynorsken og sidemålet:

17. Haugland, Kjell: *Striden kring sidemålsstilen*, kap. V og VI. Oslo: Universitetsforlaget 1971.
18. Grepstad, Ottar: Sidemålsstilens historie og kulturelle rolle. I *ibid.*: *Det nynorske blikket*, 259-286. Oslo: Det Norske Samlaget 2002.
19. Lien, Åsmund: Nynorsken i skuleverket. I *Målreising i 75 år. Noregs Mållag 1906-1981*, 350-382. Oslo: Fonna Forlag 1981.
20. Jansson, Benthe Kolberg: Nynorsken, norskfaget og lærarutdanninga. I Nordal, Anne Steinsvik (red.): *Didaktiske perspektiv på nynorskopplæringa* [= Skrifter frå Nasjonalt senter for nynorsk i opplæringa. Nr. 1], 99-116. Volda: Nasjonalt senter for nynorsk i opplæringa, Høgskulen i Volda 2005.
21. Lockertsen, Roger: Nynorsk i vidaregåande skole og høgare utdanning. I Nordal, Anne Steinsvik (red.): *Didaktiske perspektiv på nynorskopplæringa* [= Skrifter frå Nasjonalt senter for nynorsk i opplæringa. Nr. 1], 117-142. Volda: Nasjonalt senter for nynorsk i opplæringa, Høgskulen i Volda 2005.

- Rettskrivingsvariasjon:

22. Kulbrandstad, Lars Anders: Språknormering og pedagogikk. Valgfrihet i rettskrivinga — til hjelp eller forvirring? I Omdal, Helge (red.): *Språknormering og språkbrukar* [= Høgskolen i Agder. Forskningsserien nr. 2], 101-113. Kristiansand: Høgskolen i Agder, Avdeling for humanistiske fag 1996.
23. Jansson, Benthe Kolberg: Oppsummering av studien. I *ibid.*: *Fri til å velje? Ei undersøking av hossen valfridommen i skriftnormalane blir tematisert i den obligatoriske delen av norskfaget i allmennlærerutdanninga*, 180-184. Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for lærarutdanning og skoleutvikling 1999.
24. Akselberg, Gunnstein: Praksis og haldning til valfridomen i den nynorske skriftnorma hjå elevar som har nynorsk som hovudmål. I Omdal, Helge og Rune Røsstad (red.): *Krefter og motkrefter i språknormeringa. Om språknormer i teori og praksis* [= Forskningsserien nr. 33. Høgskolen i Agder, Kristiansand], 69-90. Kristiansand: HøyskoleForlaget 2003.

Språkdidaktikk II: Skriftlige og muntlige tekster i klasserommet (NDID 4020/NDID 4030; 10 sp.)

Tid: Alle tirsdager uke 4-16 kl. 1215-1400, unntatt uke 13 – 15,
+ kursintroduksjon tirsdag 19.1. kl. 1015-1200

Sted: Grupperom 1, Georg Sverdrups hus (GS)

Lærer: Frøydis Hertzberg

Undervisningsplan V-2010:

Dato	Tid	Sted	Emne	Pensumtekst-referanse
19. jan.	1015-1200	Gr. 1 GS	Om fagdidaktikk og fagdidaktikk-kursa (GW)	—
26. jan.	1215-1400	Gr. 1 GS	Introduksjon til sjangerproblematikken	tekst 1-2
2. febr.	1215-1400	Gr. 1 GS	Debatten om sjangerlæring	tekst 3-5
9. febr.	1215-1400	Gr. 1 GS	Eksplisitt undervisning: en effektstudie	tekst 6
16. febr.	1215-1400	Gr. 1 GS	Grammatikkens rolle, oppsummering	tekst 7-8
23. febr.	1215-1400	Gr. 1 GS	Perspektiv på lesing	tekst 9-13
2. mars	1215-1400	Gr. 1 GS	Muntlighet og skriftlighet i et kulturperspektiv	tekst 14-16
9. mars	1215-1400	Gr. 1 GS	Muntlighet og skriftlighet i klasserommet	tekst 17-18
16. mars	1215-1400	Gr. 1 GS	Sammensatte tekster	tekst 19-22
23. mars	1215-1400	Gr. 1 GS	KAL-undersøkelsen	tekst 23-25
30. mars			INGEN UNDERVISNING	
6. april			INGEN UNDERVISNING	
13. april			INGEN UNDERVISNING	
20. april	1215-1400	Gr. 1 GS	Tester versus eksamen. Semesteroppsummering	tekst 26-28

Pensum:

I. Undervisning i sjangrene – ulike syn:

1. Ongstad, Sigmund: Hva er egentlig en sjanger? *Norsklæreren* 13, 1989. 1, s. 5–8.
2. Hillocks, George: The Writer's Knowledge. Theories, Research and Implication for Practice. I Petrosky, Anthony R. & David Bartholomae: *The Teaching of Writing*. Eighty-fifth Year-book of the National Society for the Study of Education. Part II, s. 71-94. 1986. Chicago, Ill.: Chicago University Press.
3. Sawyer, Wayne & Watson, Ken: Questions of Genre. I Reid, Ian (red.): *The place of Genre in Learning: Current Debates*. Typewriters Publications No. 1, 1987. Centre for Studies in Literary Education, Deakin University, s. 46-57.
4. Martin, J.R. et al.: Social Processes in Education: A Reply to Sawyer and Watson (and others). I Reid (se over) s. 58-83.
5. Freedman, Aviva: Learning to Write Again: Discipline-Specific Writing at University. I *Carleton Papers in Applied Language Studies* IV, 1987. s. 95-115.

6. Purcell-Gate, Victoria, Duke, Nell K. og Martineau, Joseph A. 2007: Learning to read and write genre-specific text: Roles of authentic experience and explicit teaching. *Reading Research Quarterly*, Vol. 42, No 1, s. 8-45.
7. Hertzberg, Frøydis 2001: Tusenbenets vakre dans. Forholdet mellom formkunnskap og sjangerbeherskelse. *Rhetorica Scandinavica* nr 18, s. 92-105.
8. Hertzberg, Frøydis 2004: Hva har skjedd med problembarnet? Grammatikken og norskfaget nok en gang. Hamre, Pål m.fl.. (red.): *Fag og fagnad. Festskrift til Kjell-Arild Madssen*, Høgskolen i Volda, s. 97-111.

II. Perspektiv på lesing:

9. Strømsø, Helge og Aukrust, Vibeke Grøver 2003: Lesing og kognitiv utvikling. Er det noen sammenhenger? *Nordisk Pedagogikk* 23 (2), s. 65-77.
10. Hvistendahl, Rita og Roe, Astrid 2004: The Literacy Achievement of Norwegian Minority Students. *Scandinavian Journal of Educational Research*, Vol 48, No 3, s. 307-324.
11. Roe, Astrid 2006: Leseopplæring og lesestrategier. I Elstad, Eyvind og Are Turmo (red.): *Læringsstrategier. Søkelys på lærernes praksis*, kap. 4. Oslo: Universitetsforlaget, s. 67-92.
12. Hvistendahl, Rita 2006: "Jeg må lære noe av dette." Lesing som vei til kunnskap for elever fra språklige minoriteter. I Elstad, Eyvind og Are Turmo (red.): *Læringsstrategier. Søkelys på lærernes praksis*, kap. 5. Oslo: Universitetsforlaget, s. 93-110.
13. Kjærnsli, Marit, Svein Lie, Rolf Vegar Olsen og Astrid Roe 2007: *Tid for tunge løft. Norske elevers kompetanse i naturfag, lesing og matematikk i PISA 2006*, kap. 6: Lesing. Oslo: Universitetsforlaget, s. 128-155. (Kan lastes ned fra Utdanningsdirektoratets nettside på <http://www.utdanningsdirektoratet.no>, klikk på Rapporter → Forskning.)

III. Muntlighet og skriftlighet i samspill:

14. Vagle, Wenche 1990: Talen og skriften, de vandre tilhobe... Noen synspunkter og linjer i seinere lingvistisk tale/skrift-forskning. I *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 8. 1990. 2, s. 117-137.
15. Heath, Shirley Brice 1988: What No Bedtime Story Means: Narrative Skills At Home And School. I Mercer, Neil (red.): *Language and Literacy from an Educational Perspective, Vol.II: In Schools*, 1988. Milton Keynes & Philadelphia: Open University Press, s. 22-41.
16. Rosen, Harold 1988: The Voices of Communities and Language in Classrooms: A Review of *Ways With Words*. I Mercer, Neil (red.): *Language and Literacy from an Educational Perspective, Vol. II: In Schools*, 1988. Milton Keynes & Philadelphia: Open University Press, s. 42-47.
17. Dysthe, Olga 1995: *Det flerstemmige klasserommet. Skrivning og samtale for å lære*. Kap 3: Teoriforankring, kap. 4: Klasseromsstudier og kap 5: Det flerstemmige og dialogiske klasserommet. Oslo: Ad Notam Gyldendal, s. 47-242.
18. Hoel, Torlaug Løkensgard 2000: *Skrive og samtale. Responsgrupper som læringsfelleskap*. Kap. 5: Frå responsmodell til responsstrategiar i praksis, kap. 6: Eleven som responsgivar, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 117-192.

IV. Sammensatte tekster:

19. Strømsø, Helge og Bråten, Ivar 2006: Lesing av Web-tekster. *Norsk Pedagogisk Tidsskrift* nr 3, s. 332-344.
20. Løvland, Anne 2007: *På mange måtar – Samansette tekstar i skolen*, kap. 2, 3, 5 og 6.. Bergen: Fagbokforlaget/LNU.
21. Hertzberg, Frøydis 1999: Vurdering av muntlig – det går an. I Roe, Astrid og Hertzberg, Frøydis (red.): *Muntlig norsk*. Oslo: Tano Aschehoug, s. 189-198.
22. Rogne, Magne 2008: Mot eit moderne norskfag. Tekstomgrepet i norskplanane. I *Acta Didactica Norge*, Vol. 2, nr. 1, s. 1-24. Kan lastes ned fra <http://adno.no/index.php/adno>

V. Vurdering av skriftlig kompetanse

23. Berge, Kjell Lars 2005: Tekstkultur og tekstkvalitet. Studie 6. I Berge, Kjell Lars, Lars Sigfred Evensen, Frøydis Hertzberg og Wenche Vagle 2005: *Ungdommers skrivekompetanse – Bind II: Norsk eksamen som tekst*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 11-190.
24. Uppstad, Per Henning og Finn Egil Tønnessen 2006: Kva kan me fortelja ved å telja? I *Norsklæreren 2*, s. 58-63.
25. Hultman, Tor G. 2007: Ungdommers skrivekompetanse – en gång till. I *Norsklæreren 2*, s. 82-85.
26. Berge, Kjell Lars, Lars Sigfred Evensen og Frøydis Hertzberg 2003: Utvikling av nasjonale skrivetester – noen motforestillinger. I *Norsklæreren 3*, s. 50-53.
27. Vagle, Wenche, Kjell Lars Berge, Lars Sigfred Evensen og Frøydis Hertzberg 2007: Det umulige er nesten mulig. Om norskeksamen på ungdomsskolen og utvikling av vurderingsnormer. I Tveit, Sverre (red.): *Elevvurdering i skolen – grunnlag for kulturendring*. Universitetsforlaget s. 74-84.
28. Berge, Kjell Lars 2007: Grunnleggende om de grunnleggende ferdighetene. I Hølleland, Halvard (red.): *På vei mot Kunnskapsløftet – Begrunnelser, løsninger og utfordringer*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, s. 228-250.